

В.А. Віннікова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СТВОРЕННЯ ОРИГІНАЛ-МОДЕЛІ ВИХОВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сьогодні виховання у становленні майбутнього фахівця як проблема сучасної освіти потребує серйозних теоретичних розробок щодо формування свідомості молоді, заснованої на загальнолюдських цінностях, дієвого механізму впливу на цей процес за перехідного періоду від однієї системи до іншої.

Вивчення педагогічних джерел свідчить про те, що вченими досліджуються окремі теоретичні й практичні засади освіти й виховання в Україні та за її межами: розвиток освіти з позицій синергетики (В. Буданов, Н. Булгакова, В. Вандишев, В. Ігнатова, В. Кушнір, В. Лутай, О. Чалий, С. Шевельов та ін.). Різні аспекти теорії і практики освіти й виховання вивчали І. Бех, В. Вербець, О. Вознюк, В. Квас та ін.

Необхідно визначити роль виховання у становленні особистості майбутніх фахівців, проаналізувати аспекти виховання у вищій школі, окреслити нові тенденції в теорії та практиці виховання студентської молоді в Україні відповідно до сучасних вимог суспільства. Усвідомлення феномену освіти та виховання завжди призводило до ідеї необхідності розробки теоретичного або практичного вчення про освіту. Але безперечним залишається той факт, що освіта є феноменом духовного життя суспільства, а виховання є способом формування особистісних знань суб'єкта навчання, його світогляду. Проблеми виховання, духовності і цінностей стали об'єктом міждисциплінарних досліджень філософів, психологів, педагогів.

Виховання професійних якостей майбутніх фахівців як першорядний пріоритет в освіті має стати органічною складовою педагогічної діяльності, інтегрованою в загальний процес навчання і розвитку майбутнього фахівця. Найважливіші завдання виховання – формування у студентів громадянської відповідальності та правової свідомості, духовності та культури, ініціативності й самостійності, толерантності, здатності до успішної соціалізації в суспільстві та активної адаптації на ринку праці.

Головна мета української системи освіти згідно Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті – «створити умови для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина

України, формувати покоління, здатні навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянської освіти». Обґрунтовуючи нову парадигму самореалізації особистості студента в процесі навчання, можна відзначити, що освіта лише один із векторів самореалізації людини. Але переваги цього фактору полягають у його цілеспрямованості, теоретичному контексті. Отримуючи вищу освіту, майбутній фахівець включається у творчий процес суспільних перетворень. Відбувається соціалізація молоді у вигляді засвоєння нею моральних норм, цінностей, правил поведінки, засвоєння соціальної ролі. Самореалізація є одним із головних критеріїв стратегії життя людини, що відповідає виховним завданням держави й освіти.

Актуальною є побудова навчальної діяльності в контексті синергетичної моделі вищої освіти. Особливості синергетики в освіті є можливість для викладача й студента розвинути мислення й креативність, новий рівень якості знань, де головне не передача знань, а вміння поповнювати знання, орієнтуватися в системі знань, інформації, здатність до самоосвіти.

Посилена увага до проблем виховання як специфічної діяльності викликана кризовим станом суспільства, то нам необхідно більше звертати увагу на єдність і цілісність педагогічного процесу, де виховна складова має посідати не менше, а може й більше значення, ніж освітня.

Виховання у вищій школі є цілеспрямованим процесом, який відбувається з врахуванням особливостей кожного конкретного навчального закладу, зокрема професіоналізму професорсько-викладацького складу, який значною мірою є носієм духовно-моральних, етичних, ділових якостей, рівня його взаємодії зі студентами-вихованцями і впливу на їх свідомість з метою формування у них виваженої життєвої позиції, вміння сприймати, використовувати, поширювати і здобувати необхідний досвід, здатності бути носіями провідних ідей, організаторами суспільно-політичного життя в країні.

Виховання, культура у закладах вищої освіти мають бути первинними по відношенню до політики, економіки, безпеки. Тільки за цієї умови люди зможуть придбати надійну, довірчу, довгострокову, моральну і духовну основу свого існування. Відомо, що поняття «виховання» набагато ширше поняття «навчання». Прийшов час педагогам різних країн починати вибудовувати багатовекторний гармонійний культурний простір в освіті, відводячи пріоритетне місце вихованню студентів.